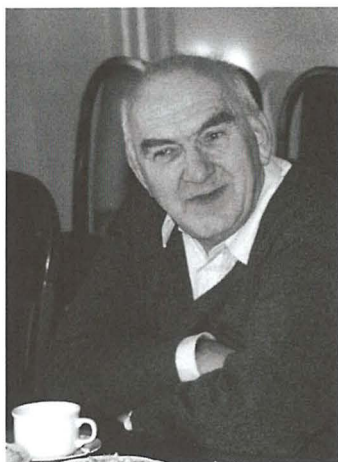

K sedmdesátým pátým narozeninám Doc. RNDr. Jana Patočky, DrSc.**Associate Professor RNDr. Jan Patočka, DSc. 75 years old**

Obdivuhodně svěží a plný pracovního elánu při studiu motýlů a jejich vývojových stádií oslavil 25.IX.2000 doc. RNDr. J. Patočka, DrSc. svoje 75. narozeniny. Narodil se v Českých Budějovicích, kde absolvoval gymnázium a po znovuootevření českých vysokých škol v r. 1945 pokračoval ve studiu na Přírodovědecké fakultě UK v Praze. Po získání doktorátu přírodních věd odešel v r. 1949 na Slovensko, kterému zůstal věrný až dodnes. Nejprve nastoupil na Výzkumný lesnický ústav v Banské Štiavnici, jehož sídlo se v r. 1965 přesunulo do Zvolena. Po odchodu do důchodu v r. 1988 mu bylo nabídnuto místo na Ústavu ekologie lesa SAV ve Zvolenu, kde pokračoval ve studiu problematiky lepidopterologie a lesnické entomologie. V současnosti přednáší v Banské Štiavnici na Fakultě ekologie a environmentalistiky Technické univerzity ve Zvolenu.

Jeho celoživotním zaměřením bylo a ještě stále je mnohostranné studium řádu Lepidoptera. Už jako gymnazista se věnoval jeho faunistickému výzkumu, později monograficky zpracovával dendrofaunní druhy motýlů z lesních dřevin (zvláště topolu, jedle a dubu). Objasnil málo známé aspekty jejich bionomie, populační dynamiky, i možnosti regulace škodlivosti některých motýlů lesních dřevin. Zvláště třeba vyzdvihnout, že vždy věnoval pozornost morfologii i životním projevům vývojových stádií (housenek a kulek), které jsou u převážné většiny lepidopterologů stranou zájmu. Z těchto hledisek zpracoval nejen svoji rozsáhlou sbírku, ale mnoho úsilí věnoval i studiu velkých evropských sbírek resp. výpůjček z nich. Využil pro to více než roční stáž na mnichovské univerzitě i dalších studijních cest v zahraničí. Tento jedinečný a obsáhlý materiál využil nejen pro určovací klíče housenek a kulek v monografiích příslušných skupin motýlů, ale i pro interpretaci alfa- i beta- taxonomických přístupů v moderní klasifikaci motýlů. Jeho celoživotní zkušenosti ze studia bionomie motýlů i morfologie jejich housenek a kulek ho řadí k předním evropským znalcům řádu Lepidoptera. Objevil a popsal tři druhy motýlů nových pro vědu. Dále podstatně rozšířil poznání motýlů pro Databanku fauny Slovenska.

Jubilantova publikační činnost je pozoruhodně obsáhlá. Dokazuje to seznam jeho publikací uveřejněný k jeho 70. narozeninám (*Biologia* (Bratislava), 52: 359-364, 1997), který uvádí 181 položek, z toho 3 knižní tituly a dalších 7 v spoluautorství. Je to tím obdivuhodnější, uvážíme-li, že v rámci normalizace po r. 1970 měl problémy s publikováním původních vědeckých prací v zahraničních časopisech a jako samostatný autor. Až obnova demokracie koncem r. 1989 jej zbavila tohoto postihu, což neobyčejně stimulovalo jeho další tvůrčí činnost. Možno to doložit tím, že za posledních 5 let se jeho bibliografie rozšířila o dalších 22 položek. Mezi nimi je kniha, která byla v tisku už v r. 1970, odkud však musela být stažena a po nutné aktualizaci mohla vyjít

až v r. 1999 (označena *). Z těchže důvodů dostal titul DrSc., který úspěšně obhájil v r. 1970, až v r. 1990.

Dále třeba vyzdvihnout jubilentovy jazykové znalosti, takže převážná část jeho původních prací z posledních 10 let vyšla v předních evropských periodikách. O jejich kvalitě svědčí rovněž, že Slovenský literární fond udělil doc. Patočkovi v r. 1996 finanční prémii za dvě práce (označené v bibliografii *) a v r. 2000 další prémii za knihu publikovanou v r. 1999, označenou podobně. Za pozornost stojí dále, že v r. 2000 vyhlásila Česká entomologická společnost doc. Patočku za čestného člena v uznání jeho přínosu pro slovenskou i českou entomologii.

Všichni přátelé, spolupracovníci i žáci oceňují jubilentovu pracovní vytrvalost i usilovnost, kterými dovedl překonat nepříteli oněch 20 normalizačních let a přejí mu především pevné zdraví do dalších let, aby mohl splnit svoje smělé plány při studiu motýlů.

Miroslav Čapek, Sr.

BIOGRAFIE - BIOGRAPHY

ČAPEK M. 1976: Doc. RNDr. Ján PATOČKA 50-ročný. *Les*, 32: 95 (in Czech).

ČAPEK M. 1986: Sixtieth birthday of Doc. RNDr. PATOČKA, CSc. *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 83: 158-160.

KULFAN J. 1995: Životné jubileum doc. RNDr. Jana Patočku, DrSc. *Entomofauna Carpathica*, 7: 115-116 (in Slovak).

ČAPEK M. 1996: The seventieth birthday of Doc. RNDr. Jan PATOČKA, DrSc. *Biologia* (Bratislava), 51: 235.

BIBLIOGRAFIE - BIBLIOGRAPHY

Bibliografie do r. 1995 viz: - For bibliography until 1995 see:

KULFAN J. 1997: Bibliography of Jan Patočka. *Biologia* (Bratislava), 52: 359-364.

Bibliografie po r. 1995 – Bibliography after 1995

* PATOČKA J. 1996: Die Puppen der mitteleuropäischen Eulen: Cucullinae, Heliethinae, Ipimorphinae, Hadeninae, Agrotinae (Lepidoptera: Noctuidae). *Nova Suppl. Entomol.* (Berlin), 8: 3-232.

* PATOČKA J. 1996: Die Puppen der europäischen Blütenspanner. *Dortmunder Beitr. Naturwiss. Mitt.*, 30: 185-283.

PATOČKA J. 1996: Die Puppen der mitteleuropäischen Bucculatricidae (Lepidoptera: Tineoidea). *Dtsch. Entomol. Ztschr.*, 43: 281-306.

PATOČKA J. 1996: Die Puppen der mitteleuropäischen Eulen: Unterfamilien Euteliinae, Nolinae, Sarothripinae, Chloephorinae, Pantheinae, Dilobinae und Acronictinae (Lepidoptera: Noctuidae). *Entomofauna, Zeitschrift für Entomologie*, 17: 37-72.

PATOČKA J. 1996: Die Puppen der mitteleuropäischen Eulen: Unterfamilien Acontiinae und Plusiinae (Lepidoptera: Noctuidae). *Entomofauna, Zeitschrift für Entomologie*, 17: 97-132.

KULFAN J. & PATOČKA J. 1997: Über die Fichten-Silbermotten (Lepidoptera: Yponomeutidae: Argyresthiinae) in den Westkarpaten. *Anz. Schädlingskde. Pflanzenschutz Umweltschutz*, 70: 92-96.

TURČÁNI M., LIŠKA J., SKYVA J. & PATOČKA J. 1997: Lepidopteran fauna of the Červené vrchy mountains (the Tatras National Park). *Biologia* (Bratislava), 52: 213-216.

KRIŠTÍN A. & PATOČKA J. 1997: Birds as predators of Lepidoptera: Selected examples. *Biologia* (Bratislava), 52: 319-326.

PATOČKA J. 1997: Über die Puppen der mittel- und westeuropäischen Epermeniidae (Lepidoptera). *Entomol. Ber.* (Amsterdam), 57: 85-92.

PATOČKA J. 1997: Über die Puppen der mitteleuropäischen Schmetterlinge (Insecta: Lepidoptera): Überfamilien Yponomeutoidea, Gelechioidea, Schreckensteinoidea, Epermenoidea und Copromorphaeidea. *Linzer Biol. Beitr.*, 29: 715-751.

PATOČKA J. 1997: Die Puppen einiger mitteleuropäischen und kanarischen Scythrididae (Lepidoptera: Gelechioidea). *Tijdschrift voor Entomologie*, 140: 207-220.

PATOČKA J. 1998: Die Puppen der mitteleuropäischen Argyresthiinae. (Lepidoptera: Yponomeutidae). *Beitr. Entomol.* (Berlin), 48: 179-200.

- PATOČKA J. 1998: Die Puppen der mitteleuropäischen Wickler (Lepidoptera: Tortricioidea: Tortricidae). *Nova Suppl. Entomol.* (Berlin), 12: 3-288.
- PATOČKA J. 1998: Doc. Ing. Miroslav Čapek, DrSc. – sedmdesátník. *Klapalekiana*, 34: 139-146 (in Czech, English summary).
- PATOČKA J., ZACH P., KULFAN J. & ŠUŠLÍK V. 1998: The seventieth birthday of doc. Ing. Miroslav Čapek, DrSc. *Biologia* (Bratislava), 53: 695-696.
- KULFAN J., PATOČKA J. & ZACH P. 1998: Nový škodca okrasných smrekov, psota Coleotechnites piceaella. *Zahrada - Park - Krajina*: 12-13 (in Slovak).
- PATOČKA J. 1999: Über die Puppen der mittel- und westeuropäischen Choreutidae (Lepidoptera: Choreutoidea). *Entomol. Ber.* (Amsterdam), 59: 53-58.
- PATOČKA J. 1999: Die Puppen der mitteleuropäischen Schmetterlinge (Lepidoptera). Charakteristik, Bestimmungstabelle der Überfamilien und Familien. *Beitr. Entomol.*, (Berlin), 49: 399-445.
- PATOČKA J. 1999: Über die Puppen der mitteleuropäischen Schmetterlinge (Insecta: Lepidoptera): Überfamilie Yponomeutoidea: Familien Yponomeutidae, Plutellidae und Acrolepiidae. *Linzer Biol. Beitr.*, 31: 381-420.
- PATOČKA J. 1999: Die Puppen der mitteleuropäischen Elachistidae (Lepidoptera: Gelechioidea). *Bonn. Zool. Beitr.*, 48: 283-312.
- * PATOČKA J., KRISTÍN A., KULFAN J. & ZACH P. (eds) 1999: *Eichenschädlinge und ihre Feinde*. Institut für Waldökologie der SAW, Zvolen, 396 pp.
- KULFAN J., TURČÁNI M., PATOČKA J. & ZACH P. 1999: Budú smrekové porasty na Slovensku ohrozené zavlečeným škodcom – mŕnovačom Coleotechnites piceaella? *Les*, 5: 20-21 (in Slovak).
- PATOČKA J. 2000: Die Puppen der mitteleuropäischen Schmetterlinge (Insecta: Lepidoptera: Überfamilie Yponomeutoidea: Familien Heliodinidae, Bedelliidae und Lyonetiidae). *Linzer Biol. Beitr.*, 32: 195-212.

Jan Patočka, a distinguished Czech and Slovak lepidopterist and forest entomologist was born on 25 September 1925 in České Budějovice, southern Bohemia. His biography as well as bibliography was published on the occasion of his sixtieth and seventieth birthday in *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 83: 158-160, 1986 and *Biologia* (Bratislava), 52: 359-364, 1997, respectively.

Lepidoptera already attracted his attention during his high school studies and have remained his primary love since. His university professor, Dr. Julius Komárek of the Charles University in Prague, directed his interest to forest Lepidoptera. In 1949, he entered the Forest Research Institute in Banská Štiavnica (now in Zvolen) where he worked as a forest entomologist for almost 40 years until his retirement in 1988. In 1989, he entered the Institute of Forest Ecology, Slovak Academy of Sciences in Zvolen and he became associate professor at the School of Ecology and Environmental Science in Banská Štiavnica under the Technical University in Zvolen.

At the beginnings in the field of applied forest entomology, the control of important forest defoliators was the center of his activities. It resulted in monographs of lepidopterous defoliators of fir (*Abies alba*) and oaks (*Quercus* spp.). Then he started to study systematically the taxonomy of developmental stages of Lepidoptera and namely those of larvae and pupae. His idea was to apply these untraditional taxonomic characters to the phylogenetic classification of Lepidoptera. He had the admirable ability to describe and depict the morphology of larvae and pupae belonging to hundreds of lepidopterous species. Further he described 3 species of Lepidoptera new to science and contributed to the knowledge of Lepidopteran fauna of Slovakia substantially.

It is noteworthy that despite his age he sets about his work, educational and publishing activities with vigor and enthusiasm. The Slovak Literary Fund awarded him financial bonuses for three publications (in the bibliography marked by *). He was elected a honorary member of the Czech Entomological Society in acknowledgment of his contribution to the Slovak and Czech entomology.

We wish him a lot of energy to complete his studies of Lepidoptera pupae and good health for many years to come.